

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
na celo leto naprej . . . K 240—
na pol leta . . . 120—
na četrt leta . . . 80—
na en mesec . . . 20—
Za izposojnino celoletno K 480—
Sobotna izdaja:
za celo leto . . . K 40—
za izposojnino . . . 20—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna pettversta (50 mm
široka in 3 mm visoka ali uje
prostor)
na enkrat . . . po K 6—
poslana itd. . . po K 8—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 50/50 mm K 10.
Izba za vsak dan izveščen
ponedeljka in dneva po pram-
niku ob 5. uri jutraj.
Mesečna priloga: Vestnik SKS

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopiristi se ne vračajo; neizbrana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herz. 7563.

Mogočen protest.

Ljubljana, 24. oktobra.

Vest o prihodu Karla habsburškega na Mažarsko ni vzbudila samo velike senzacije, ampak tudi resno skrb za mir v Evropi in ohranitev nacionalne in politične svobode komaj osvobojenih narodov. Javnost se zaveda resnosti položaja in zna presoditi vse zle posledice Karlovega poizkusa. Da dajo izraza svojemu prepričanju in naslovijo na veliko in malo entento svoj protest proti kršenju mirovnih pogodb in ogrožanja miru po ekscesarju Karlu in karlističnih Mažarih, so sklicale danes zvečer vse politične stranke shod v Ljubljani.

Velika Unionova dvorana je bila nabito polna. Ob pol 6. uri je otvoril zborovanje LJUBLJANSKI ŽUPAN G. DR. LJUDEVIT PERIČ

in javil, da so shod sklicale stranke: SLS, JSDS, NSS, JDS in SKS, da izrazijo svoj najodločnejši protest proti najnovejši pustolovščini razkralja Karla. Prosi zborovalce, da izvolijo predsednika. Na predlog g. Juvana je bil z odobravanjem izvoljen župan g. dr. Perič, ki se je zahvalil za zaupanje in dal besedo uredniku

G. SMODEJU,

ki je, entuziastično pozdravljen, izvajal v imenu SLS:

Spoštovani zborovalci! Razkralj Karel je zopet na Mažarskem in se je, če smemo verjeti še nepotrjeni vesti, nastanil v kraljevem dvoru v Budimpešti. Ta dogodek ne sme iti mimo nas kot kaka notranja zadeva mažarske države ali kot kak čin osebne ambicioznosti ekscesarja Karla habsburškega. Zavedamo se, da je drugi poizkus Karlov, udeležiti svoje vladarske težnje na Mažarskem, za naš narod in našo državo kakor za celo srednjo Evropo usodepoln in zanj ni nič manj dalekosežen kakor za Mažarsko. Zavedamo se: ako bi se drugi Karlov poizkus posrečil, bi onemogočil toli zaželjeno konsolidacijo nasledstvenih držav, bi bila težko pridobljena politična in nacionalna svoboda narodov bivše Avstro-Ogrske stalno ogrožena in ogrožen mir, ki ga želijo narodi. Zavedajoči se teh dejstev, smo se sešli danes tukaj brez razlike strankarske pripadnosti, da dvignemo plameneč protest proti poizkusom ekscesarja Karla in mažarskih rušiteljev mednarodnih pogodb in da nasproti lažnivim vestem v inozemstvu, širjenim od Karlovih pristašev in mažarskih intrigantov iz lastne iniciative afirmiramo našo neomajno voljo in ljubezen do naše države. (Ploskanje in številni klici: Tako je!) Prvi Karlov poizkus je bil le kratka epizoda, drugi poizkus je pa vsled trenutnega političnega položaja v Evropi dobil značaj resnosti. Pred očmi Evrope so se zadnje dni odigravali dogodki, ki so omogočili Mažarom in razkralju Karlu ponovni njihov poizkus. Vprašanje je samo, ali so se samo Karel in mažarski mogotci teh za njihove namere ugodnih dogodkov v danem trenutku poslužili ali pa so bili ti dogodki od druge strani namenoma uprizorjeni, da omogočijo restavracijo Habsburžanov na Ogrskem in s tem sprožijo v tok pretenzije Habsburžanov v vsej celoti.

Za nas ni nobenega dvoma, da so Mažari za sprejem Karla vse potrebno pripravili in da računajo s tem, da ententa ne bo izvajala nobenih resnih posledic, s čimer bi bile mali ententi zvezane roke.

Zato ni odveč, ako predložimo naši vladi in vsemu svetu v kratkih potezah naše državnopravno stališče napram restavraciji Habsburžanov na Ogrskem in s tega svojega utemeljenega stališča dvignemo svoj plameneč protest. (Klici: Živio! Tako je!) In dolgotrajno ploskanje. Načelo samoodloče narodov nam ostanje sveto in nedotakljivo ter ga tudi Mažarom ne odrekamo. Toda ta samoodločba Mažarov ne sme biti taka, da bi ogrožala in razbijala že izvršeno samoodločbo narodov, ki so bili nekdanj pod habsburškim žezlom. Mi smo hodili pot nacionalnega in državnega razvoja, kakor nam jo je določil Bog, ki nas je ustvaril kot jugoslovanska plemena in ki nam jo je narava sama nakazala. Karel habsburški pa se ne vrača na Mažarsko morda kot prosto izvoljeni kralj mažarske države, ampak

kot kralj štefanske krone, kot kakršen je bil slovesno kronan l. 1917. Karel ni prišel na Ogrsko kot kralj trianonske Ogrske, ampak sta Ogrske, ki sega od Karpat do Save. Ni se odpovedal nobeni deželi in bi torej v svojem naslovu nosil imena naših dežel. Skušal bi v ugodnem trenutku ta svoj naslov uveljaviti tudi v drugih deželah, ki so se za vedno odrekle Habsburžanom in prebivanju v eni hiši s tisočletnimi tlačitelji Nemci in Mažari. (Za vedno! Tako je!) Ta samodločba narodov je dobila mednarodni pečat v senžermenski in trianonski pogodbi. In teh mednarodnih pogodb smo se držali kljub hudim ranam, ki so nam jih zadale na našem živem narodnem telesu. Ekscesar Karel in Mažari so ravnotako obvezani spoštovati te mednarodne pogodbe kakor drugi narodi in ententa bi v očeh sveta izgubila zadnje sledove ugleda in rešpekt, ako bi pustila po ekscesarju in mažarskih povzročiteljih svetovne vojne kršiti te pogodbe v njenih bistvenih in temeljnih določbah. (Tako je!) Ako bi ententa, ki ima v rokah ključ do onemogočive mažarskih poizkusov, zamenjala svojo dolžnost, bi postala Budimpešta torišče prevratnih elementov, ki bi stalno vznemirjali vso Srednjo Evropo in bi vedno bil v nevarnosti ves politični sistem v Evropi. Že sedaj čutimo zločinsko roko mažarskih plačanih agentov v naši državi.

Če hočemo imeti Mažari svojo nacionalnega kralja, če vidijo vso svojo bodočnost v monarhistični obliki, si naj izvolijo za nacionalnega kralja makari Hortyja ali kogarkoli, ne moremo pa dopustiti, da bi klicali za kralja pretendenta, ki mu je mažarski prestol samo pretveza za imperialistične monarhistične tendence po nemazarskih deželah, ki bi se kot zastopnik nekdanje mogočne cesarske dinastije nikdar ne zadovoljil z vlogo pohlevnega kraljiča, tudi ako bi morda sedaj drugače obljuboval. Saj smo videli predigro Karlovega poizkusa v Burški, kjer so Karlisti pozivali v letakih Avstrije, da se jim pridružijo v svrhu vpustavitve mažarsko-avstrijske monarhije. In kljub vsemu uradniemu prikrivanju vemo, da na Dunju z razprostrtimi rokami pričakujejo Karla pod pretvezo onemoglosti, ki ni kos mažarski vojski. To pa ne bi bila samo kršitev trianonske, ampak tudi sanžermenske mirovne pogodbe in sicer taka kršitev, ki bi potegnila za seboj v vrtnec ne samo vso srednjo Evropo, ampak Evropo sploh in bi utegnila povzročiti novo, krvavo svetovno vojno. Narodi so siti vojsk, so izčrpani, si želijo samo miru in gospodarske obnove, krepkega gospodarskega razvoja in gospodarskega ravnotežja na svetu, ki ga je uničila svetovna vojna do temeljev. (Odobravanje!) Ta želja po miru je bila vzrok, zakaj je naša država doprinesla težke žrtve pri podpisu sanžermenske in rapalske pogodbe; te strašne žrtve smo občutili predvsem mi Slovenci, ki so nam rezali z našega živlega telesa kos za kosom. In če moramo držati mirovne pogodbe mi okrnjeni, mi ogoljufani in osepeljani, ne sme biti dovoljeno, da krši mirovne pogodbe, enemu človeku, četudi je nosil nekdanj naslov cesarja in kralja. (Ploskanje in klici: Nikdar!)

Neurejene razmere v naši državi ne smejo biti nikomur povod, da bi jih izrabljali za kršenje mirovnih pogodb in stegali svoje roke po naši hiši. V trudu in krvavi znoju je bila naša državna stavba od nas samih zgrajena in če je še nismo mogli urediti v zadovoljstvo vseh njenih prebivalcev, je in bo to izključno naša naloga. Sami smo jo gradili, drugi so jo samo okrnjevali, sami jo bomo uredili. (Klici: Tako je! in ploskanje.)

Ta naša volja do države je v vsakem slučaju brezpogojna in od notranjih in zunanjih razmer neodvisna. (Dolgotrajno odobravanje.)

Tega našega stališča ne naglašamo samo v oporo vlade, od katere zahtevamo, da štiti naše državne interese in mir, ki ga ogroža monarhistični prevrat na Mažarskem, ampak naj velja tudi kot glas prote-

sta slovenskega naroda in kot apel na entento. (Odobranje.) Zavedamo se, da ima ententa dovolj sredstev na razpolago, da brez vojske, brez človeških in velikih materialnih sredstev štiti mirovne pogodbe in onemogoči Karlove in mažarske poizkuse, ako le hoče. Ako je mogla upogniti k tlom mogočno Nemčijo in jo prisiliti, da se drži verzajske mirovne pogodbe in jo vestno izvršuje, bo mogla streti tudi bolešno ambicijo enega človeka in mažarskih imperialistov. Mislimo pa, da je mažarski incident tako važen in dalekosežen, da potrebuje vlada moralno oporo vsega naroda. Zato naj bi takoj sklicala zastopnike naroda, ki so poklicani, da se edini in strnjeni v eno celoto (Splošno odobravanje) v tem vprašanju posvetujejo in pomagajo vladi najti pota in sredstev, da brez velikih materialnih in brez človeških žrtev uveljavi voljo celega naroda in cele države.

Burno odobravanje in dolgotrajno ploskanje je sledilo njegovemu govoru, na kar je župan g. dr. Perič dal besedo

G. DR. RAVNIHARJU,

ki se je v imenu JDS pridružil izvajanju urednika g. Smodeja. V svojem govoru je povdarjal, da velja njegov prvi klic proti restavracijskim poskusom Habsburžanov v imenu človečanstva, kajti ono si nikakor ne želi priti tja, kjer je bilo pred 7 leti. Kri milijonov za svobodo se borečih, ki so padli na bojiščih, ne sme biti prelita zaman. Dovolj draga je bila naša svoboda in ne damo si je vzeti.

Drugi klic naj velja v imenu Slovanstva: Ost najnovejših poskusov je obrnjen na največ proti Jugoslovanom in bratom Čehom in Slovkom. Njim pošiljamo svoj pozdrav in zagotovilo, da se bomo z njimi skupno borili in tudi skupno zmagali. Ta poskus nam ponovno dokazuje, kako upravičena je bila zahteva, da se vzpostavi koridor med Češkoslovaško in Jugoslavijo.

Tretji klic bodi izrečen v imenu svobodnega naroda in svobodne države.

Tudi govoru g. dr. Ravniharja je sledilo navdušeno odobravanje, ki se je ponovilo, ko je župan dr. Perič oddal besedo poslancu

G. DRŽIČU (NSS),

ki je v imenu narodnega jugoslovanskega proletariata izjavil, da bo delavstvo znalo varovati kljub momentanemu slabemu stanju svojo svobodo proti vsem naporom kapitalistov zapadnih držav. Pridružil se je energični zahtevi urednika g. Smodeja, da vlada takoj skliče zastopnike ljudstva — poslance in se z njimi posvetuje in odloči, kaj je storiti.

Splošno odobravanje je sledilo njegovim besedam. Za njim je govoril

POSL. G. KOPAČ.

Izjavil je, da se je JSDS smatrala vedno kot del jugoslovanskega naroda, za katerega konsolidacijo se je tudi vedno borila in se bo tudi sedaj. Tudi on zahteva, da vlada takoj skliče poslance v tem resnem času.

Boji med karlisti in vladnimi četami na Mažarskem.

NEUSPEH RAZKRALJA KARLA.

Pariz, 23. okt. »Journal des Debats« sodi, da bo drugi puč bivšega cesarja Karla prav tako neuspešen kakor prvi. Poslušal je zlasti nasvet mažarskih magnatov, ki si prizadevajo, dobiti v roke oblast in se družio z vsemi elementi, katerih smoter je uničenje trianonske in saint germainse pogodbe. Akotudi se kaže včasih Franciji prijazen, je ta stranka tovarišica agentov za boljševoško in vojaško akcijo Nemčije. Gibanje na Tirolskem in Bavarskem je v zvezi s šopronjsko afero. Danes obotavljajo ne ni mogoče. Mala ententa se tudi ne obotavlja. Zavezniki jo morajo krepko podpirati in jo pooblastiti, da seže po sredstvih sile.

BOJI MED VLADNIMI ČETAMI IN KARLISTI.

Budimpešta, 24. okt. Kolikor se da pregledati položaj zadnjih večernih ur, so

V imenu SKS je

G. JAMNIK

izjavil, da se strinja v celem z izvajanjem predgovornikov.

Nato je župan g. dr. Perič predložil sledečo

RESOLUCIJO:

Zavedajoč se dragocenosti komaj pridobljene politične svobode in ujedinjenja našega jugoslovanskega naroda, ter trdno odločeni, čuvati tudi blagodat s tolikimi žrtvami izvojevanega miru, dvigamo plameneč protest proti restavracijskim poskusom Habsburžanov na Mažarskem in drugod ter pričakujemo od vlade kakor tudi od vlad Velike in Male Antante, da bodo predrznim in ponavljajočim se tozadevnim poskusom eks-dinastije v interesu toli potrebnega miru in gospodarske, socialne in politične konsolidacije Srednje Evrope napravile enkrat za vselej temeljit konec.

Bila je z velikanskim navdušenjem sprejeta. To navdušenje je doseglo vrhunec, ko je vstopil generalni konzul Češkoslovaške g. dr. Beneš.

GOVOR ČEŠKOSLOVAŠKEGA KONZULA.

Dragi prijatelji!

Dovolite mi, da tudi jaz, kot ljubljanski zastopnik češkoslovaškega naroda in njegove vlade, spregovorim k Vam nekaj besed.

V prvi vrsti izražam svoje veliko veselje nad tem, da vidim tukaj v dvorani zbrane pripadnike vseh tukajšnjih političnih strank. To je dokaz, da vedno, kadar je nujno treba, vsi zvesti Jugoslovani pozabijo vse, kar jih deli in se čutijo samo Jugoslovane, kateri so voljni žrtvovati vse za blagor svoje Jugoslovanske države in svojega naroda. V tem pa tudi temelji Vaš uspeh.

V drugič pa, kot zastopnik češkoslovaškega naroda bi Vam rad zagotovil, da stori celi češkoslovaški narod in njegova vlada v teh kritičnih trenutkih svojo dolžnost napram sebi, tako tudi napram Vam. Nas Čehoslovake veže z Vami ne samo zveza krvi, marveč tudi pozitivna mednarodna pogodba. Prepričan sem, da sedanji trenutki skupne nevarnosti pokažejo svet, da naše bratstvo ni samo prazna beseda, naša pogodba ne samo »kos papirja«.

Imejmo torej zaupanje v sebe, imejmo zaupanje v svoje vlade in potem sigurno premagamo zasede, katere se nam zopet nastavljajo. Mi nismo s temi dogodljaji presenečeni, pričakovali je gotovo vsaki izmed nas, da naš skupni tisočletni sovražnik dvigne prej ko slej svojo glavo v uporu proti nam.

Zagotavljam še enkrat, da bode narod češkoslovaški držal v teh kritičnih trenutkih zvesto svojo obvezo napram Vam in da Vam bode stal zvesto ob boku.

Kličem iz globočine svoje duše: Živela Češkoslovaška, živela Jugoslavija!

Ko je g. dr. Beneš končal, mu je občinstvo priredilo dolgotrajne ovacije, na kar je župan g. dr. Perič zaključil sijajno uspeli protestni shod.

se razmere za vlado bistveno zboljšale. Prihod bataljona v smeri Nagy Teteny in ojačen iz province, je jako olajšalo situacijo vladnih čet. Državni upravnik se mu di pri vladnih četah. Karlove čete so se morale umakniti več kilometrov nazaj. Osztenburgove čete so po dosedanjih podatkih izgubile 9 mrtvih in 26 ujetnikov. Posadka v Subotišču je bivšemu cesarju obnovila prisego. Nekateri višji častniki pa so ostali zvesti mažarski vladi; aretirale so jih lastne čete. Vlada je naročila Pronayju, naj s svojimi četami vpostavi red v Subotišču. Pričakujejo se torej tamkaj boji med vladnimi četami in legitimisti. V Budimpešti so vsi legitimisti pod strogim policijskim nadzorstvom. Mesto je popolnoma mirno. Vest, da se je med vladnimi in legitimisti četami že sklenilo premirje, do sedaj oficijelno še ni potrjena. Kakor govore v informiranih krogih, upa vlada, da bo v kratkem obvladala položaj.

Budimpešta, 24. okt. Madžarski dopisni urad poroča uradno: Vse vesti o prestopu posameznih oddelkov čet k upornikom, so zlagane. Vlada bo pozvala razširjevalce vznemirjajočih poročil, da se opravičijo.

ZAPELJANO MOŽARSKO VOJASTVO.

Budimpešta, 24. oktobra. Mažarski dopisni urad javlja uradno: Po izpovedbah ujetih upornikov je izjavil major Oszténburg, da je zapeljal mažarsko moštvo s tem, da je rekel, da se je v Budimpešti pojavil komunizem in da je moštvo potrebno zato, da ga odstrani. Na svoje največje presenečenje so potem zvedle čete, da se morajo bojevati proti narodni armadi. Vojaški škof Zadravec je zavedenim pojasnil stvar. Nato so izjavili mnogi, da se hočejo pridružiti vladnim četam proti upornikom.

Budimpešta, 24. okt. Madžarski dop. urad objavlja uradno: Častniki rabske posadke so sklenili soglasno, naprositi kralja, da jih odveže prispege, ker so prisegli po neresničnem sporočilu, da je prišel kralj na Mažarsko s privolitvijo entente in z vednostjo državnega opravnika. Ta sklep je snoči odnesel kurir v Torbagy.

MONARHISTIČNI UPORNIKI SE UMIKAJO.

Budimpešta, 24. oktobra. Včeraj zvečer je prišel zopet parlamentarni upornikov k vladni in jo prosil, da bi se ustavile sovražnosti in pričela pogajanja. Vlada je vztrajala, kakor prej, na svojem prvotnem stališču, tako da so se razbila pogajanja. Ponoči je dospela doslej še ne potrjena vest, da so se uporniki po železnici umaknili. Dejstvo je, da so vladne čete ob zori izgubile vsak stik z uporniki in da so uporniki pri Budaörsu razdeljali železniško progo. Vladne čete so pričele upornike preganjati. V Budimpešti je potekla noč popolnoma mirno. Energično postopanje vlade so po vsej deželi priznali z velikim zadovoljstvom.

Budimpešta, 24. okt. Madžarski dop. urad poroča uradno: Uporniške čete pod poveljstvom Oszténburga, stoječe zapadno od Budaörsa, so se umaknile za gorovje Mt. Czik. Narodna armada je imela včeraj 3 mrtve in 32 ranjencev.

POGAJANJA ZA PREMIRJE.

Budimpešta, 24. okt. Uporniki so včeraj zvečer naprosili poveljništvo narodne armade, naj odpošlje dva delegata k pogajanju za premirje. Pogajanja so se pričela davi ob osmih v pristavi pri Töröke Balint. Vladna delegata, pooblaščen minister Kanis in feldmaršallajntant Sarkany, sta naznanila pogoje madžarske vlade za premirje. Kraljeva delegata, bivši minister za zunanje pošte dr. Gratz in polkovnik Lehar sta vzela pogoje za nadaljno oddajo in obljubila, da pride odgovor v kratkem. Vojaška akcija madžarske vlade se nadaljuje.

RAZKRALJ KAREL SE INTERNIRA. — POGOJI ZA PREDAJO.

Budimpešta, 24. oktobra. (DunKU — Ob polpetnajstih.) Na današnjih dopoldanskih pogajanjih med zastopniki vlade in zastopniki kralja so formulirali zastopniki vlade s pooblaščenim ministrom Kanio in feldmaršallajntantom Szarkanyjem na čelu svoje zahteve v 7 točk, ki se glase: »1. Brezpogojna udaja. 2. Vojaški svetovalci kralja se postavijo pred sodišče. 3. Moštvo se razoroži in amnestira. 4. Kralj se mora končno javno odpovedati prestolu. 5. Kralj ostane toliko časa interniran na Mažarskem, dokler se ne uredi vprašanje njegove odstranitve. 6. Kralj, kamor se kralj odstrani, in modalitete odpotovanja določijo velesile. 7. politični svetovalci kralja se postavijo pred sodišče.« Te zahteve je prevzel bivši minister dr. Gratz in se je obvezal, da jih izroči kralju ter da mu navetuje, da jih sprejme. Mažarska vlada doslej ni dobila nikakega odgovora od kralja. Vojaške akcije so se nadaljevale in so imele za rezultat panični beg kraljevih čet, pri čemer je bilo veliko število ujetnikov. Kralj in čete so na begu porabile že prej v ta namen pripravljene vlake in so se odpeljali proti Komornu. Vlada smatra sedaj vojaške akcije za končne, ker meni, da se kralju ne bo več posrečilo dobiti ojačenja svojim četam. Pronay in Hejas sta zatrdila državnemu upravitelju svojo zvestobo. Hejas je že odkorakal proti Csarni.

KAREL SE MORA ODPOVEDATI PRESTOLU.

Budimpešta, 24. oktobra. (DunKU) Iz zanesljivih virov se doznava, da namerava vlada kralja priliti k temu, da se končno veljavno zase in za svojega sina odpove prestolu. Vlada namerava kralja toliko časa internirati na Mažarskem, dokler se ne reši vprašanje drugega kralja njegove internacije.

ENTENTA ZAHTEVA ODSTRANITEV KARLA.

Pariz, 24. oktobra. (Havas.) Poslaniška konferenca je naročila zastopnikom zaveznikov v Budimpešti, naj pozovejo mažarsko vlado, da proglasi odstavljenje Karla, se pulasti njegove osebe in ga prisili, da zapusti Mažarsko, sicer odklanjajo zavezniški

vsako odgovornost za posledice, ki bi mogle nastati za Mažarsko.

ZAPADNOMAŽARSKI VSTAŠI ZA DOSEDANJO VLADO.

Budimpešta, 23. oktobra. Kakor se poroča, so zapadnomažarski vstaši izrazili mažarski vladni neomajno zvestobo. Socialnodemokratska mnogobrojna deputacija je izjavila vladni, da bo pri vseh odredbah za odstranitev razkralja iz dežele postopala popolnoma solidarno z vlado.

DELNA MOBILIZACIJA ČESKO-SLOVAŠKE.

Praga, 24. oktobra. Češkoslovaški tiskovni urad poroča: Predsednik republike je odredil delno mobilizacijo. Minister za narodno brambo je določil 27. oktober kot prvi dan mobilizacije.

Iz posebne izdaje »Slovenca«, ki smo jo za Ljubljano priredili v nedeljo zvečer, prinašamo še naslednja poročila:

MADŽARSE VOJNE PRIPRAVE NA NAŠI MEJI.

Zagreb, 23. okt. »Novosti« poročajo iz Koprivnika: Kakor se je doznalo iz zanesljivega vira, so Madžari v zadnjem času koncentrirali na meji velike vojne edinice. Obenem se je opazilo tudi živahno premikanje čet na naši meji. O tem je naša vlada dobila vesti že pred nekaterimi dnevi.

PODROBNOSTI O KARLOVEM PRIHODU V SOPRONJ.

Dunaj, 23. oktobra. (Izv.) Razkralja Karla je v Sopronju sprejel bivši predsednik ogrskega parlamenta Rakowszky, ki ga je Karl takoj imenoval za svojega ministrskega predsednika ter mu poveril sestavo kabineta. V njegovo vlado bi imeli vstopiti grof Andrassy kot zunanji minister, Benitzky kot notranji minister, general Schecker kot vojni minister, grof Apponyi kot prosvetni minister, dr. Gratz pa kot minister za finance.

PAŠICEV POVRATEK V DOMOVINO.

Belgrad, 23. okt. (Izv.) Na zadnji ministrski seji je vlada sklenila, da pozove ministrskega predsednika Pašiča nujno, da se vrne takoj v domovino. Brzjavko so odposlali v Pariz brezžično. Pašić je takoj odgovoril, da odhaja iz Pariza. Njegov povratak pričakujejo že za danes.

MINISTRSKI SVET V PERMANENCI.

Belgrad, 23. okt. (Izv.) Včeraj popoldne je bil sklican ministrski svet na posvetovanje glede položaja, ki je nastal vsled povratka razkralja Karla na Mažarsko. Seja je trajala nad pet ur. Koncem seje so sklenili, da se proglasi ministrski svet v permanenci.

PERMANENTNA SLUŽBA V ZUNANJEM MINISTRSTVU.

Belgrad, 23. okt. (Izv.) V našem zunanjem ministrstvu se vrši permanentna služba, ker prihaja tako z Dunaja in Budimpešte, kakor tudi od albanske meje na vlado veliko število brzjav (šifriranih) poročil.

VOJASKA POSVETOVANJA V BELGRADU.

Belgrad, 23. okt. (Izv.) V vojnem ministrstvu se vrše dolgotrajne konference. Konference se udeležuje poleg vojnega ministra in vrhovnega načelnika generalnega štaba tudi večje število višjih oficirjev vseh strok.

NAŠE VOJAŠKE PRIPRAVE.

Vpoklic dveh divizij.

Belgrad, 23. okt. (Izv.) Podpisan je ukaz, ki poziva rezerve dveh divizij iz Srbije na orožne vaje. Te divizije bodo poslale na mažarsko mejo za pojačanje onih čet, ki se že tam nahajajo.

Belgrad, 23. okt. (Izv.) Poveljnik prve armade v Novem Sadu in poveljnik četrte armade v Zagrebu sta že sinoči prejela obširna navodila.

TUDI ITALIJA PROTI HABSBUŽANOM.

Belgrad, 23. okt. (Izv.) Danes je obiskal tukajšnji italijanski poslanik zastopnika ministrskega predsednika Trifkovića in mu izjavil v imenu svoje vlade, da bo tudi Italija podpirala akcijo male entente proti vzpostavitvi Habsburžanov.

Velika eksplozija v Beogradu.

Belgrad, 23. oktobra. Veliki, ob Savi ležeči petrolejski rezervoarji, ki so last monopolske uprave, so začeli goreti. Ogenj je nastal na doslej nepojasnjen način, Ogenj se je razširil z velikansko hitrostjo in vsi poskušni, požar omejiti, so ostali doslej brezuspešni. Vnelo se je tudi nekaj obrežnih vlačilcev, katerih goreče razvaline resno ogrožajo most med Beogradom in Zemunom. V Beogradu splošno sumijo, da je požar zanetila zločinska roka iz političnih ozirih v prid Madžarske.

Umor bolgarskega ministra.

Belgrad, 23. okt. Iz Sofije se poroča: Včeraj je minister za notranje stvari Todorov odpotoval iz Sofije v Kjustendil na inšpekcijo. V železniškem vozu se mu je približala neznana oseba in ustrelila nanj iz revolverja. Minister Todorov je nekoliko sekund potem umrl. Atentatorju se je posrečilo ubežati.

Madrid, 23. oktobra. Kakor se javlja iz Viga, je neki bivši republikanski minister, ki se je vrnil iz Lizbone, izjavil, da ima revolucionarno gibanje na Portugalskem izrazito boljševiški značaj. Prvi čin nove vlade je bila oprostitev morilca Titonija Caoserja, kakor tudi vseh oseb, obsojenih zaradi socialnih prestopkov. Revolucionarji na Portugalskem hočejo proklamirati sovjetsko republiko. V Portu so poskušili napasti francoski in angleški konzulat in banke, ki pa so bile zastazene po četah. Voditelj divizije Roza je odšel s svojimi četami v Lizbono, da bi strmoglavil novo vlado.

Sovjetska republika na Portugalskem.

Madrid, 23. oktobra. Kakor se javlja iz Viga, je neki bivši republikanski minister, ki se je vrnil iz Lizbone, izjavil, da ima revolucionarno gibanje na Portugalskem izrazito boljševiški značaj. Prvi čin nove vlade je bila oprostitev morilca Titonija Caoserja, kakor tudi vseh oseb, obsojenih zaradi socialnih prestopkov. Revolucionarji na Portugalskem hočejo proklamirati sovjetsko republiko. V Portu so poskušili napasti francoski in angleški konzulat in banke, ki pa so bile zastazene po četah. Voditelj divizije Roza je odšel s svojimi četami v Lizbono, da bi strmoglavil novo vlado.

Slovaki in čehoslovaška republika.

V češkoslovaški poslanski zbornici sta v politični razpravi dne 20. t. m. med drugimi govorila tudi dva slovaška poslanca: župnik Hlinka od ljudske stranke in soc. demokrat Hrušovský. Oba sta se toplo in brez pridržka izrekla za češkoslovaško državo in razdrlo vse nade, ki jih je tujstvo stavilo na opravičeno nezadovoljnost slovaškega ljudstva. Posl. Hlinka se je uvodoma ozrl na govor mažarskega poslanca dr. Lelleya, ki je bil prejšnji dan podajal neke izjave v imenu slovaškega naroda. Hlinka je rekel, da v imenu svojega kluba najodločneje protestira proti temu. Dr. Lelley, ki je sin slovaškega očeta in slovaške matere pa govori tu v madžarskem jeziku, naj prepusti pravico, govoriti v imenu slovaškega ljudstva, naravnim voditeljem tega ljudstva. Nato je Hlinka z mnogostevilnimi primeri dokazoval, kako mažarski krščanski socialci »ljubijo« Slovake. Govorec o sedanji češkoslovaški vladi je Hlinka rekel, da sede v nji resni, odlični možje in da bodo zato poslanci njegovega kluba brezpogojno glsaovali zanj. Prišedši na želje in zahteve Slovakov je Hlinka rekel: »Mi smo dualisti v toliko, v kolikor se smatramo za samostojen narod z drugo mentaliteto in do gotove meje z drugo kulturo; todi kar tiče države, smo unificisti. To je naša iskrena, poštena beseda. Slovaška potrebuje avtonomije, to je priznal tudi predsednik te republike. Slovaški dvemilijonski narod ob sedanjem svetovnem položaju ne bi mogel obstati, toda tudi Čehi bi težko obstali brez nas. Mi smo drug na drugega navezani, mi smo bratje. Slovaška ni nikaka pritliklina, ampak enakovreden del republike.« — Socialno demokratski poslanec Hrušovský se je uvodoma istotako pečal z dr. Lelleyjevim govorom in ga najodločneje zavrnil. Potem je rekel: »Osvoboditev Slovaške je prišla ob dvajsetih samo in edino-le po češki pomoči. Samo še dve do tri generacije in Tiszova beseda, da Slovakov ni več, bi se bila uresničila. Slovaški narod je bil obupan, tedaj je ob najhujšem času prišla prebuda Slovakije po Čehih. Dolgo pred ustanovitvijo te države nam je češka ljubezen rešila naše narodno življenje in nas rešila pred usodo, ki so jo preživljali naši bratje v Karpatski Rusiji. Češki narod je svojo obljubo, da bo Slovaški pomagal, izpolnil in Slovaško osvobodil. Dvakrat že, odkar obstoja češkoslovaška armada, je tekla kri na slovaških bojiščih. Znova je češki narod dokazal svojo ljubezen do Slovakov. Zvezdoba za zvezdobo, ljubezen za ljubezen — to je naša dolžnost nasproti češkemu narodu.« — Oba govora slovaških poslancev sta napravila na vso zbornico globok vtis.

Zanella o Reki in Jugoslaviji.

Poročevalec milanskega »Secola« je imel z reškimi ministrskimi predstnikom Zanello pogovor, v katerem je Zanella govoril tudi o razmerju do Jugoslavije in rekel: »Reka svojega zaledja ni izgubila. Ona je za narode, ki žive za našim hrbtom, slej ko prej naravni izhod na morje. Italija ne bo nikoli zapustila naše dežele, ki ima njeno kulturo v srcu in na ustnicah. Na drugi strani nas pa Jugoslavija potrebuje — za sedaj —, da ohrani čilo svojo trgovino, pravtako kakor moramo mi ohraniti s kraljevino SHS pristrane odnose, da moremo živeti. Kadar bodo sklenjene dobre trgovske pogodbe z vladami obeh velikih sosednih držav, bo storjen prvi korak za vstajenje Reke. Toda ne smemo se vdajati prevelikim iluzijam. Zaenkrat predstavlja Reka za Jugoslavijo neizogibno potrebo. Toda v Beogradu so neprestano na delu, da najdejo izhod iz te vrste služnosti. Kraljevina Srbob, Hrvatov in Slovencev hoče imeti svojo lastno veliko trgovsko luko v mejah svoje države. Ne more dovoliti, da bi drugi izvrševali nadzorstvo ali varuštvo nad njeno delavnostjo. Naravna jugoslovanska luka bo jutri Split ali Kotor. A pozabiti ne sme-

mo, da se taka luka ne da ustvariti v enem dnevu; treba je let. V tem bo pa postala Reka, ako bo njeno delo dobro usmerjeno in urejeno, važno pristanišče, kakor je že bila preje. In utegne biti v stanju, da ohrani svojo premoč tudi v slučaju, ako bi hotela belgrajska vlada zgraditi pristaniške naprave v Bakru ali ob Martinščici, za katere je bila dovršila načrte že bivša ogrska vlada.«

Zaprisega ljubljanskega župana.

Ljubljana, 24. oktobra.

Jutri bo pol leta, ko so občani avtonomnega ali prestolnega mesta, kakor je pokrajinski namestnik g. Hribar imenoval slovensko Ljubljano, izrekli svojo voljo. Ker pa je ta njihova volja bila obenem obsojda, ki gotovim vladnim krogom ni bila ugodna, so čakali pol leta, da se ta njihova volja formalno uveljavi. Danes se je to zgodilo in Ljubljana ima svojega, od vlade potrjenega in zapriseženega župana.

Ze pred 11. uro dopoldne so zasedli skrajno levo občinski svetniki, pripadajoči NSS in JSDS, kmalu za njimi so pa popolnili drugo vrsto klopi na levi občinski svetniki SLS in do 11. ure so priklopili tudi občinski svetniki JDS in zasedli klopi na desni strani. Ko je točno ob 11. uri vstopil pokrajinski namestnik g. Hribar v gala-uniformi, obšiti z zlatom, v dvorano, je bila ista polna tudi magistratnih uradnikov in uslužbencev, galerija pa radovednega občinstva.

Okrajni glavar g. dr. Senekovič je prečital opomin in pouk: »Prisegli boste pred Bogom Vsega mogočim ter na svojo čast in zvestobo obljubili, da boste Njegovemu Veličanstvu Aleksandru, kralju SHS, zvesti in pokorni, da boste skrbno čuvali ustavo, vestno vršili zakone in da boste Vam kot županu avtonomnega mesta ljubljanskega naložene dolžnosti vestno izpolnjevali.«

Nato je pokrajinski namestnik g. Hribar zaprisegel 28. septembra izvoljenega in z ukazom od 18. t. m. od vlade potrjenega župana g. dr. Periča s sledečo zaprisego:

»Kar se mi je zdaj prebralo in kar sem dobro in razločno razumel, to sem dolžan in hočem verno izpolnjevati tako gotovo, kakor mi Bog pomaga!«

Pismeni formular prispege sta podpisala g. pokrajinski namestnik in g. župan.

G. Hribar je nato čestital novemu županu in v daljšem govoru razvil program težkega in odgovornega dela, ki ga nalaga to častno mesto. Opomnil ga je predvsem na to, da je Ljubljana prestolno mesto, da je vseučiliško mesto, da je važno gospodarsko in industrijsko središče, predvsem pa kulturno središče Slovenije. Zato pa mora občinski svet skrbeti, da dobi tudi temu primerno zunanost. Delo, ki čaka novi občinski svet, je ogromno, zato je treba sodelovanja vseh moči in pa složnosti. Občinski svet ne sme biti torišče političnih bojev, temveč središče resnega dela.

Nato je imel novi župan dr. Perič naslednji govor:

Program novega župana.

Gospod pokrajinski namestnik! Gospodje občinski svetniki! Zahvaljujem se Vam, velečenjeni gospod namestnik, za prijazne pozdrave, nasvete in želje, s katerimi ste počastili mene in občino. Ne morem si kaj, da ne bi ob tej priliki omenil tudi redkega naključja, da ste ravno Vi, ki Vas je pred 11 leti avstrijska birokracija na nasilen način odtrgala s tega županskega mesta, zadobili pravico, da kot pooblaščenec in namestnik vladarja vstoličite prvega župana ljubljanskega po preobratu. Ob tej priliki Vas tudi prosim v imenu ljubljanskega mesta in v svojem imenu, da me podpirate s svojo izkušnostjo in iniciativnostjo pri delu za blagor občanov. Zanašam se na Vašo pomoč, ker vem, da se Vaša ljubezen do Vaše bele Ljubljane ni zmanjšala.

Gospodje občinski svetniki! Dobro se zavedam težke naloge, ki jo prevzemam z županstvom nase. Vojna, ki je divjala v Evropi, je zasekala globoke in težke rane vsem gospodarskim in družabnim razmeram. Posledice vojne čutimo danes morda huje kakor sploh kdaj poprej. Zato je pa gotovo težko in nehvaležno delo, prevzemati v teh razmerah vodstvo velike ljubljanske občine. Toda socialnodemokratski klub, ki mi je naložil, da prevzamem županstvo, je mnenja, da je ravno v teh težkih hokoliščinah dolžnost, da se ne odteguje delu in pomaga pri izboljšanju socialnih razmer. Prezreti ne smemo, da občinski zastop ni ono torišče, kjer naj bi stranke izvajale strankarske boje, temveč naj bo polje za gospodarsko upravno delo. Navzlic velikim razlikam programov obojih v občinskem odboru zastopanih strank me tolaži zavest, da se je socialistični čut že krepko vkoreninil in razvil v ljubljanskem prebivalstvu. Poleg moje stranke, ki ravno temelji na socialističnem načelu, moram z zadovoljstvom ugotoviti, da tudi druge

stranke poudarjajo bistvenost socializma in da je tudi stranka, ki sedi v tej dvorani na desnici, na svojem zadnjem zboru naglašala važnost socialnih reform. Vsi bomo torej imeli priliko, da bomo, ko bo šlo za izboljšanje najprimitivnejših življenjskih pogojev ljubljanskega prebivalstva, dokazali, da nam naši programi niso prazna beseda, temveč se bomo potrudili, da bo beseda tudi meso postala. Upam torej, da je ravno na tem polju dana prilika za popolno soglasje vseh tukaj zastopanih strank. — Vabim Vas, gospodje občinski svetniki, da z vmo sodelujete, in apeliram na Vašo podporo. Prosim Vas, da puščate po možnosti vse ono, kar loči in razdvaja, izven te dvorane in da osredotočite ves svoj trud na izboljšanje socialnogospodarskih razmer ljubljanskega prebivalstva. Mislim, da nisem neskromen, ako trdim, da se ogromna večina ljubljanskega prebivalstva v tej točki strinja z menoj. V vseh stvareh pa, kjer bi se žal morebiti ne moglo doseči soglasja strank v občinskem svetu, Vas pa prosim za stvarno kritiko in kontrolo. Saj je kontrola povsod potrebna in stvarna kritika pa povsod produktivna.

Pri tej strankarski konstelaciji je pa nadalje jasno, da jaz svojega mesta ne morem imeti za strankarsko in da moram imeti za vodilo najstrožjo nepristranost. Svojo nalogo smatram predvsem za gospodarsko in upravno in upam, da mi bo ravno po tem načelu lažje ohraniti svojo objektivnost.

Gospodje občinski svetniki! Dovolite mi še, da poudarim nekatere glavne točke svojega programa. Če pogledam v bodočnost, si želim velike Ljubljane, ki bi segala preko ozkih današnjih mej čez Vič in Zg. Šiško in dalje proti Savi, želim si Ljubljane z bogato razvito industrijo in izobraženim in dobro situiranim delavstvom kot eno kulturnih in gospodarskih središč naše lepe domovine. To bodi cilj tega občinskega odbora glede na zunanje lice občine. Pred očmi pa moram imeti kruto sedanost. Večino ljubljanskega prebivalstva tare težka skrb za vsakdanji kruh in za najprimitivnejše življenjske potrebe. Draginja narasča, prehranjevalne prilike so težke in bojim se, da bodo na pomlad vsled neugodne letine še slabše. Zato smatram za eno najvažnejših nalog aprovačno vprašanje in obenem za eno najtežavnejših, ker je ravno pri aprovačnih stvareh treba velike previdnosti, da ne utрпи mesto prevelike finančne škode.

Drugo pereče vprašanje je stanovanjska stiska. Stanovanjska beda se ne da odpraviti s papirnati navedbami, ki po navadi vzbujajo le nezadovoljstvo tako med hišnimi posestniki, kakor tudi med najemniki. Treba bo zidati hiše. Tega dela se bo morala lotiti občina in se ne bo smela strahovati, da bo to v to svrhu najela primerno dolgoročno posojilo. Poleg tega je pa tudi dolžnost države, da ji priskoči na pomoč.

Razen teh dveh najvažnejših nalog pa čaka upravo ljubljanske občine tudi naloga preskrbeti mesto z zadostno in ceneno električno silo. Kadar bo omrežje ljubljanske cestne železnice razširjeno, le-ta speljana do sosednjih občin, se bo že vsled tega znatno zmanjšala stanovanjska mizeriala in tudi prehrana mesta bo postala lažja in cenejša.

Zakonita dolžnost občinskega odbora je, da obrača posebno pažnjo zadostni preskrbi ubogih. Treba bo najti sredstva, da se tej dolžnosti zadosti v taki meri, kakor to zahtevajo dejanske potrebe.

Še eno dolžnost mestne občine naj posebej poudarim. Mestna občina je tudi eden največjih oziroma največji ljubljanski delodajalec. Dolžnost mestne občine je, da je z zgleđno službeno pragmatiko in s kar najboljšo službeno pogodbo vzor vsem drugim delodajalcem.

Če sem se dotaknil nekaterih točk občinskega gospodarskega programa, pa nikakor ne smem prezreti važnih kulturnih nalog, ki pripadajo mestu Ljubljani, pri čemer omenjam šolstvo, izobrazbo, zdravstvo, gledališče itd. Prezreti se ne sme, da je Ljubljana eno važnih kulturnih središč naše države in da je naša dolžnost, skrbeti za to, da bo Ljubljana žareč svetilnik, čegar žarki bodo segali preko cele pokrajine in tudi preko njenih mej tja proti severu in zapadu, kakor daleč sega naša govorica.

Omenim naj še mestno samoupravo. Mesto Ljubljana je že dolga stoletja samoupravna občina. Že pred več stoletji, ko je naša dežela še tlačanila graščakom v osebnih in gospodarskih podložnostih, je bila Ljubljana kot središče rokodelstva in prostih poklicev ognjišče in zatočišče svobode. Iz te svobode je se rodila samouprava. Ljubljanski prebivalci so si že v teh davnih časih znali pridobiti samoupravo, da so si smeli svobodno voliti svoje župane in sodnike in svobodno upravljati mestne zadeve. To samoupravo so si Ljubljanci ohranili stoletja do današnjega dne in s tem dokazali, da so zreli za samoupravo. Smatram torej za svojo dolžnost, da bom vedno skrbno čuval samoupravo mesta ljubljanskega.

Gospodje občinski svetniki! Dovolite mi, da se spominjam še enega najodličnejših ljubljanskih meščanov, mislim namreč svojega neposrednega prednika gospoda dr. Ivana Tavčarja. Bil je politični nasprotnik moje stranke. Vendar Vas prosim, da smatrate moje besede za več, kakor za akt vljudnosti. Dr. Tavčarja smo vsikdar visoko spoštovali kot poštenega in pravičnega moža in ljubljansko prebivalstvo ne bo nikoli pozabilo, da je bivši župan v najtežavnejših časih z izredno spretnostjo in potrpežljivostjo vodil krmilo ljubljanske občinske samouprave. Naj sprejme iskreni moj pozdrav s tega mesta.

Gospodje občinski svetniki! Voja nam je prinesla neizmerno gorje, ali rodila nam je tudi eno sad: naše narodno in državno zedinjenje. Imamo državo, ki je naša last. Četudi mnogi izmed nas mogoče nismo zadovoljni z vsemi njenimi uredbami, četudi si mogoče želimo več svobode, več samouprave in drugačnega gospodarskega reda, vendar zavestno in odkrito izjavljamo, da je ta država logična konsekvence naše zahteve po narodni osamosvojitvi ter gospodarskem in kulturnem napredku, da priznavamo njeno ustavo, da hočemo izpolnjevati njene zakone in hočemo spoštovati kralja, ki ga je volja našega naroda postavila za zakonitega vladarja in reprezentanta naše države.

Sklepam z vzklikom, naj živi naše narodno in državno edinstvo, ki ga hočemo podkrepiti v tej zbornici s poštenim delom za dobrobit občine.

Po zapriregi je župan v svoji pisarni sprejel mestno uradništvo, ki ga je predstavil magistratni ravnatelj dr. Zarnik, ki je v svojem govoru obljubil, da bo mestno uradništvo, ki je vedno zvesto in marljivo izvrševalo svoje uradne dolžnosti, stalo tudi novemu županu z vsemi močmi na strani, želeč, da bi bilo delovanje uradništva podpirano od zaupanja g. župana. V svojem odgovoru je župan dr. Perič konstatiral, da je uradništvo ljubljanskega mesta eno najboljših na Slovenskem ter naglašal, da mora biti medsebojno razmerje med županom in občinskim svetom na eni strani in mestnim uradništvom na drugi strani bazirano na popolnem medsebojnem zaupanju. G. župan je nadalje izrekel, da bo popolnoma spoštoval vsakršno strankarsko pripadnost uradništva v svojem izvenuradnem življenju, zahteva pa, da bo uradništvo vedno, kakor je to tudi do sedaj storilo, popolnoma izpolnjevalo svojo uradno dolžnost. Nato je mag. ravnatelj dr. Zarnik predstavil županu posamezne uradnike.

Politične novice.

+ »Poučeni klerikalei«. Snočnji »Slov. Narod« ne ugišlje in ne domneva ampak decidirano trdi, da so bili »klerikalei« kakor o Veliki noči tako tudi to pot natančno poučeni o dogodkih, ki so se pripravljali na Madžarskem. Klerikalei da so »vedeli, da se vrne tjakaj zopet Karel, zato so prirejali sestanke, kjer so pripravljali ljudi na Karlov prihod in jih pozivali, naj vztrajajo na svojih mestih kakor ob prevratu«. Vse to so mogli klerikalei vedeti le, ker stoje »v stalni zvezi najbrže preko dr. Šušteršiča s Karlovo okolico v Pringinsu«. Potem trdi »Slov. Narod«, da ni oni poslanec, ki je kazal tako izvrstno informiranost o bodočnosti, nihče drugi kakor voditelj SLS g. dr. Anton Korošec. — Te trditve »Narodove« so od prve do zadnje besede nesramne laži. SLS nima zvez niti s Pranginsom niti s Habsburžani niti s Šušteršičem in sicer iz enostavnega ozroka, ker jih ne potrebuje. Čemu pa izhaja v Ljubljani »Slov. Narod«, iz katerega se vse izve? Iz »Slov. Narod« smo celo izvedeli svojčas, da ne biva Karl več v Pranginsu, ampak na gradu Hertenstein! Kar se pa tiče dr. Korošca, je stvar taka: Dr. Korošec je govoril na Viču na shodu zaupnikov SLS, in pri tej priliki opozarjal na nevarnost, ki preti svetu, če pride do ameriško-japonske vojske, kadar bo izvršen mornariški gradbeni načrt Zedinjenih držav! O Karlu in njegovih eventualnih avanturah ni rekel niti besedice, ker ni bral prej »Slov. Narod«, da bi se bil iz njega točno informiral! Zato so vse »Narodove« policajrske jeremijade navadna denuncijantstva, brez katerih »Narod« očitno ne more več živeti. Priznajte »Naroda«, glede točnega informiranja svojih bralcev pa jemljemo hvaležno na znanje in veselje nas, da nam ni treba posegati po sredstvih, kakor se jih poslužuje »Narod«.

+ Za naše občine. Poslanec Škulj je interveniral pri ministrstvu za notranje zadeve v zadevi občinskega uradovanja. Vojaške oblasti so namreč velik del uradnega dela — vojaških zadev — odvzele okr. glavarstvu in pridelile županstvu. S tem je pa delo pri županstvih tako naraslo, da mora marsikatera občina baš vsled naraslega dela oskrbeti si novo pisarniško moč. Zato je poslanec Škulj posredoval pri vojnem in notranjem ministrstvu, da se preobilo delo — vojaške zadeve — izroče drugim drž. uradom ali pa naj se občinam nakaže plačilo, da bodo mogle vzdrževati

novе uradniške moči. Ministrstvo za notr. zadeve je zadevo rešilo tako, da za sedaj nakazuje v to svrhu občinam v novih krajih 600.000 K. In sicer se 200.000 K izplača kot subvencija pasivnim občinam, ostali del pa se porabi v spopolnjenje uradovanja posebnim občinam v Sloveniji in obliki kurzov za občinske uradnike.

Dnevne novice.

— Permanentna služba pri pokrajinski vladi. Pri predsedništvu pokrajinske uprave je za dobo dogodkov na Madžarskem, povzročenih po prihodu bivšega cesarja Karla, uvedena permanentna služba ponedelja in ponedelja.

— Izjava ljubljanske akademske omladine. Celokupna jugoslovanska akademska omladina brez razlike strank in mišljenja, zbrana na svoji izredni skupščini dne 24. oktobra 1921 v juridični predavalnici univerze kraljevine SHS v Ljubljani, je sprejelo sledečo resolucijo: »Spričo dogodkov na Madžarskem, ki ogrožajo v svojem legitimističnem gibanju obstoj vseh nasledstvenih držav bivše avstro-ogrške, izjavljamo, da se bomo borili z vsemi sredstvi in močmi zoper vpostavitvev Habsburžanov na kateremkoli prestolu, ker smatramo povratek ekskralja Karla na Madžarsko kot izživalen čin avstro-ogrskih monarhistov. Pozivljamo vlado, parlamentarne zastopnike in celokupno jugoslovansko javnost, da že v kali zatre vsakršen poizkus ogrožanja suverene države kraljevine SHS z najenergičnejšimi ukrepi.«

— Požar v celulozni tovarni v Medvodah. V nedeljo zvečer ob pol 10. uri je nastal ogenj v skladišču žvepla omenjene tovarne. Žvepla je bilo 26.000 kg. Celo skladišče je bilo naenkrat v plamenu ter se je ogenj razširil tudi na mizarsko, ključavničarsko in kovaško delavnico, ki so s stroji vred pogorele do tal. Škode je nad milijon kron. Včeraj dopoldne požar še ni bil pogasjen.

— Iz žužemberka. Okrožno sodišče v Novem mestu je razveljavilo likvidacijo tukajšnje Samopomoči. Gospodje, ki so si zadnjič razdelili denar med seboj, morajo istega vrniti, nakar se prične znova reden likvidacijski postopek. Zanimivo je, da so si pri zadnji likvidaciji razdelili denar med seboj večinoma možje, ki niti člani tukajšnje Samopomoči niso.

— Iz suhe Krajine. Letošnja suša je silno zadela Suho Krajino, ki je itak vedno bolj revna na vodi. Po 2, 3 ure daleč hodijo ljudje na Krko po vodo. Revez je tisti, ki ima živino in mora tako daleč po vodo, še večji revež je pa tisti, ki je brez živine, in je radi vode odvisen od voznikov. Tako stane na Topli rebri škarf vode 20 K.

— Grda razvada. Na ljubljanski magistrat prihajajo skoro vsak dan kmečki delavci po delavske knjižice. Na vprašanje, zakaj si niso knjižice dobili doma pri svojem županstvu, odgovarjajo, da jih župan nima. To je sicer jako komodno stališče takih županov, vendar pa gotovo ni pravilno. Dolžnost vsakega županstva je, da se pravočasno preskrbi s potrebnimi tiskovinami, torej tudi, in to v prvi vrsti z delavskimi knjižicami. Saj tlaka je že davno odpravljena!

— Rogaška Slatina. Iz časopisja doznavamo, da se v Rogški Slatini širi nemškutarija in da se na ta način vračajo stari časi. Nič čuda, saj so demokratični mogočnejši v Ljubljani spoznali za dobro nastavitvi ravnatelja, katerega družina je skoz in skoz nemška. Velik del reprezentativnih dolžnosti nosi na takem mestu pač soproga ravnatelja. Kako bo neki to častno nalogo izvrševala Nemka? Naše zdravilišče — bisser Jugoslavije — se na ta način naravnost profanira. Skrajni čas, da preide zdravilišče v privatno upravo, ki bo brezdomno pomedla s takimi izrodki slepe demokratske predrznosti.

Ljubljanske novice.

Ij Poročil se je v Pregradi g. Vladimir Kavčnik, sin g. predsednika višjega deželnega sodišča v Ljubljani, z gđ. Vilmo Thierry de Chateaueuvix.

Ij šentpeterski družabni klub ima danes točno ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem domu svoj redni občni zbor. (K)

Ij Seja »Dobrodelnosti« se vrši danes, 25. t. m. ob 6. uri zvečer.

Ij Knjižnica v ljubljanskem semenišču se urejuje, da se napravi zaporedni katalog. Gospode, ki imajo knjige izposojene, prosim, da zanesljivo vrnejo vse e knjige do konca oktobra t. l. Na novo se bodo izdajale knjige po 5. novembru t. l. Naprošam tem potom dobrosrčne prijatelje naših bogoslovcev, da naklonijo naši knjižnici darove za pridobitev modrosti. Darove hvaležno sprejema dr. Janko Arnejc, spirital in knjižničar.

Ij Odbor Slov. kršč. soc. zveze ima jutri 26. t. m. točno ob 20. uri v Jugoslovanski tiskarni širšo sejo. — Podpredsednik.

Osrednji odbor SDZ ima v četrtek 27. t. m. ob 14. uri važno sejo. — Predsednik.

Ij Poziv vsem kulturnim društvom. Prejeli smo: Srednješolska organizacija »Preporode« je prevzela akcijo za okrasitev grobov naših pesnikov in drugih velikih mož, ter pozivlja tem potom vsa kulturna društva in druge zainteresirane korporacije k sodelovanju. Ker so grobovi v skrajno zanemarjenem stanju — naravno, ker niso bili nikdar oskrbovani — in, ker je praznik vernih duš že pred vrati, je treba hitre odprave. Zato pozivljamo vsa društva, ki morajo smatrati sodelovanje za svojo sveto dolžnost, da se nam nemudoma javijo, da stopimo z njimi v dogovor, kako bodo sodelovala. Stavimo sveto dolžnost, ki smo jo dolžni svojim predstaviteljem, dolžnost, ki jo pod mačeho Avstrijo nismo v svobodni Jugoslaviji pa moramo izpolnjevati! — Odbor.

Ij Telefonska in brzojavna zveza med Ljubljano in Belgradom, oz. Zagrebom je bila vsled obilega snega snoči pretrgana. Zato so morale izvirne vesti iz Zagreba in Belgrada izostati. Istotako ni bila pravčasno popravljena uredniška telefonska zveza, da nismo mogli govoriti niti z Gradcem niti z Dunajem. Vsled tega objavljamo danes samo vesti, katere razširjajo o dogodkih na Madžarskem budimpeštanski in dunajski dopisni urad.

Ij Vremenska sprememba. V nedeljo se je doslej lepo vreme naenkrat spremenilo. Že čez dan je večkrat deževalo. Zvečer pa je nastala huda nevihta z bliskom in gromom. Lilo je kakor iz škafa. Kmalu pa se je dež spremenil v sneg, ki je naletal, kakor da bi šlo za stavo. Zjutraj je pokrivala tla že precej debela snežna odeja. Sneg je povsod napravil ogromno škodo. Lomil je veje na drevesih, potrgal električne, telefonske in brzojavne žice. Telefonski promet je bil včeraj na vse strani odrezan. Popoldne je bila popravljena zveza z Gradcem, z Zagrebom pa še ne. Tudi v Ljubljani sami so telefonske zveze pretrgane. Vsled tega ima poštni erar velikansko škodo.

Ij Umrli so v Ljubljani: Mirko Curk, stavbenikov sin, poldrugo leto. — Albin Ilovski, župnik, 60 let. — Fran Lužar, rejenec, 8 let. — Rok Ševerl blapec, 59 let. — Marija Voltmann, slaščičarjeva vdova, 69 let. — Djordje Jovanović, polkovnik, 50 let. — Ana Kassig, krznarjeva vdova, 61 let.

Ij V posebni uniformi je nastopil pri zapriregi ljubljanskega župana g. pokrajinski namestnik Ivan Hribar. Kolikor je nam znano, naša država ne pozna druge uniforme kakor vojaške in kar je tej sličnih (finančna straža itd.), za civilne uradnike pa uniform v naši državi ni. Predsednik francoske republike nastopa pri svečanih prilikah v meščanskem fraku, naš kralj pa v vojaški uniformi, zato tudi pri nas ena izmed teh dveh oblek ni nikaka sramota.

Ij Kdor prej pride, prej melje. Na ljubljanskem kolodvoru se policija zadnje dni silno interesira za tri osebe, ki hodijo maskirane kot »Naš cesar Karl«, »Avstrijska slava« in »Habsburški junak« v salonskih oblekah in na novo preformanih cilindrih vsak dan na kolodvor pričakovat dunajski brzovlak.

Ij Prijeta detomorilka. Dne 5. septembra letos so našli na Ižanski cesti mrtvo truplo novorojenčka. Ni bilo znano, kdo je mati mrtvega otročka. I. kriminalni oddelk ljubljanske policijske direkcije je uvedel najnatančnejše poizvedbe in se je detektivu gospodu Hauptmanu posrečilo izslediti mater, ki je l. 1904 v Vrbljanih rojena Marija Lesica. Dne 22. oktobra je ljubljanska policija Lesico aretirala. Lesica ni tajila. Povedala je, da je povila otroka pod milim nebom pri hiši št. 2 na Ižanski cesti. Otroka je prišla z desno roko za vrat in ga je zadavila in mrljika pokrila z opeko. Dne 1. oktobra je Lesica nastopila službo služkinje pri neki ugledni ljubljanski rodbini. Lesico so izročili sodišču.

Narodno gledališče.

Drama.

Torek, 25. okt.: Zaprt.

Opera.

Torek, 25. okt.: »Dalibor«. Abon. D.

Orlovski vestnik.

»OREL« sv. Jakob. Danes točno ob 8. uri se vrši drugi fantovski večer. Predava brat Kočovšek.

Ljubljana, M. O. Pozivljamo vse članice, da pridejo zanesljivo v torek dne 25. t. m. ob 8. uri zvečer v Alojzevišče (Krekova prosveta) na Poljanski cesti. Stvar je izredne važnosti. — Načelnica.

g »Oriente«, mednarodna trgovska špedicijka in skladišna d. d. v Mariboru, daje na javno subskripcijo 1.000.000 dinarjev. Ustanovitev te družbe je bila odobrena od ministra za trgovino in industrijo z odlokom od 15. avgusta 1921, VI. št. 8905. Ker je družba ustanovljena od domačih trgovcev in industrijev na iniciativo trgovskega gremija v Mariboru in sporazumno z ostalimi stanovskimi tovariši iz vseh trgovskih centrov, priporočamo nakup delnic tega za trgovski stan važnega podjetja, obenem pa opozarjamo na oglas na zainji strani.

g Avtomobilna prometna d. d. v Ljubljani opozarja na današnji oglaš, glasom katerega se je preložil ustanovni občni zbor na 10. novembra t. l. Novi avto-vozovi so dospeli v Ljubljano in so že v prometu na progi Ljubljana—Celje ter vzbujajo splošno pozornost. Ostali vozovi bodo dospeli še tekom tega leta in se bodo dali v promet na ostalih projektiranih progah. Ker poteče podaljšani subskripcijski rok že v kratkem, je priporočati, da vpoštev prihajajoči krogi pridno sežajo po delnicah. Prijave sprejema še do 5. novembra t. l. vodstve družbe v Ljubljani, Selenburgova ulica 7/II., soba št. 44. 8885

POKRIT AVTOMOBIL

s prav dobrim motorjem, je na prodaj v Škofiji v Ljubljani. Podrobnosti pove ravatelj škofijske pisarne.

Mesečno sobo išče trgovec proti dobremu plačilu. Ponudbe: Trgovec, poštni predal 121, Ljubljana.

Dva krojaška pomočnika,

enega za veliko, enega za malo delo, sprejme takoj Iv. Stupica, Dob pri Domžalah. Hrana in stanovanje v hiši.

Kuharica in gospodinja!

išče mesta kot gospodinja, najraje h kakemu vdovcu ali samskemu gospodu. — Ponudbe z navedbo plače pod »Gospodinja 400« na upravništvu lista.

Krepko dekle za vsako delo se sprejme za takoj ali kasneje. Poizve se: Ljubljana, Dunajska cesta št. 36, levo. 3872

Iščem družabnika

s precejšnjim kapitalom k trgovsko verzirani osebi z mesnim blagom. Pismene ponudbe na upravo »Slovenec« pod: »Družabnik« 3852.

Zanesljiv, trezen strojnik

vešč tudi električne montaže, dobi mesto v tovarniškem podjetju v bližini Ljubljane. Ponudbe na upravništvu lista pod: »Strojnik« 3859.

Stare obleke, suknje, čevlje in pohištvo kupujem. — DRAME MARTIN, Sv. Jakoba nabrežje štev. 29.

Kupi se dobro ohranjen

4/4 KONTRABAS

Ponudbe na: Godbeno društvo »Lipa« v Radovljici.

Zahtevajte proračun za objavo oglasov.

Rabljene skobelne mize

(Hobelbank) ter mizarsko orodje kupim, ako je v dobrem stanju. — Ponudbe na upravo »Slovenec« pod »Skobelnik 3870«.

Posestva, hiše na prodaj:

v Ljubljani več hiš, vile na Bledu, na Gorenjskem večje posestvo za trgovino in gostilno, v trgu na Dolenjskem lepa hiša z velikim vrtom in kletmi, vodne sile in poslopja za tovarne. Gospodarska pisarna dr. Ivan Černe, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6. 3798

(♦ PREPROGE ♦)

Nova pošiljatev jute-Smyrna preprog, perzijski vzorci, brez papirja, Stambul preproge, predposteljniki, garniture, flanel, odeje, odeje, vrhne ogrinjala, namizne odeje, stenske preproge (Lambrek), draperije za okna. Velika izbira perzijskih in orientalskih preprog.

Trgovina preprog
„Zum Türken“
Graz, Katchberg. 2.

Prazne, nove in rabljene vreče (djakova) v vsaki množini po najnižji ceni pri:

FR. SIRC, KRANJ.
Kupujem suhe gobe, fižol, brinjevo olje.

AUTOMOBILNA PROMETNA D. D. V LJUBLJANI

Ustanovni občni zbor naše družbe, sklican za 27. oktobra 1921,

se preloži

na

10. novembra 1921

ob 11. uri v prostorih centrale Jadranske banke v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7/II, z istim dnevnim redom.

Eventuelne nove prijave za subskripcijo delnic sprejema še do 5. novembra 1921 vodstvo družbe v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7/II, soba štev. 44.

Ljubljana, dne 24. oktobra 1921.

Jadranska banka — Ljubljanska kreditna banka — Slovenska eskomptna banka — Kreditni zavod za trgovino in industrijo.

Zdraviški dom na Bledu

se odda za dobo treh let

v najem.

Ponudbe je vložiti do 20. novembra t. l. pri županstvu občine Bled. Tam so tudi podrobni podatki in pogoji na vpogled.

Tovarnarji! Trgovci!

Trgovski potnik in zastopnik v Vel. Bečkereku išče glavnih zvez za celi Banat, ter sprejme tudi glavno zastopstvo. Jamstvo za blago na razpolago. Ponudbe na naslov Franjo Mäszler, Cara Dušana ulica broj 20, Veliki Bečkerek. 3668

Novi Adresar**Novega Sada**

(Neusatz, Ujvidak, Jugoslavija)

bo v kratkem izšel v obsegu od 200 strani in v 8 do 10.000 izvodih. Ta pomožna knjiga je prepotrebna za vsako industrijsko podjetje, ki želi dela v Banatu in v Bački. Oglasi stanejo: cela stran (15 x 23 cm) jK 1200.—, pol strani jK 700.—, četrt strani jK 350.—, osmino strani jK 200.—. Naročila naj se pošljejo na izdajatelja:

»Rapid«, Novisad, Futoška ulica štev. 24 (Jugoslavija), ali pa na glavno zastopstvo:

Blocknerjev anončni zavod, Zagreb I—78 (Jugoslavija).

Zadružna Gospodarska banka d. d. v Ljubljani.

Zadnja prilika!

Štiri milijone kron

zadene v najsrečnejšem slučaju igralec v V. razredu II. kola Državne razredne loterije.

Srečka stane cela 192 K, polovična 96 K, četrtinka 48 K in osminka 24 K, za one, ki so igrali v prejšnjih štirih razredih. Novi igralci morajo plačati srečke tudi za vse ostale razrede. Naročniki, katerim se pošiljajo srečke po pošti, naj pošljejo zraven še 8 K za poštino in stroške. Naročila se sprejemajo samo do 2. novembra t. l.

V četrtem razredu je zadela srečka številka 35.715, kupljena pri Zadružni gospodarski banki, glavni dobiček, ki je znašal

K 400.000.—.

Še nekaj srečk na razpolago!

Zadružna Gospodarska banka d. d. v Ljubljani
Dunajska cesta 38. I.

Vabilo na subskripcijo delnic.

Ponovno se je v trgovskih krogih izrazila želja, naj se ustanovi trgovska spedijska družba, katera bi se pečala z vskladitvenjem blaga, izvrševala carinsko manipulacijo in spedijsko na vse strani ter vzdrževala carinsko tranzitno skladišče (smetišče) in na ta način nudila vsem stanovskim tovarišem ugodnosti, katerih danes pri raznih zasebnih spediterjih in carinskih posrednikih ne uživajo, temveč le-ti blago strahovito podražujejo. Trgovci Slovenije, upoštevajoč to občekoristno željo, so sestavili pripravljalni odbor, kateri je imel nalogo, vse potrebno ukreniti ter pripraviti za ustanovitev

„ORIENT“

mednarodne trgovsko-spedijske in skladiščne delniške družbe v Mariboru

z delniško glavnico din. 1.000.000.—, katere ustanovitev je bila odobrena od ministra za trgovino in industrijo z odlokom od 15. avgusta 1921, VI., št. 8905, konc. lista z dne 3. oktobra, št. 7008, oddelka ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani. Na podlagi tega dovoljenja se daje v podpis

eden milijon dinarjev

delniške glavnice, ki je razdeljena na 10.000 delnic v nominalni vrednosti po din. 100.— za komad, glasečih se na prinosca.

Razni stroški pri izdaji delnic znašajo 15 dinarjev za vsako delnico.

Nominalni znesek po din. 100.— in pa stroški po 15 din. se morajo v celoti plačati takoj pri podpisu.

Podpisovanje se vrši od 15. oktobra 1921 do 6. novembra 1921.

Odbor si pridržuje pravico svobodne dodelitve delnic do 15. novembra 1921.

Subskribenti imajo pravico dvigniti z dnem 20. novembrom 1921 vplačano protivrednost za nedodeljene delnice.

Delnice se bodo izdale v komadih po 1, 5 in 25 delnic.

Začasno se bodo izdala potrdila o dodeljenih delnicah, ki se bodo pa pozneje zamenjala za delnice družbe »Orient«.

Kot subskripcijska mesta fungirajo: Centralna banka v Zagrebu in njene podružnice; Ljubljanska kreditna banka in njene podružnice; Zadružna gospodarska banka v Ljubljani, njene podružnice in filijacije; Mariborska eskomptna banka in njene podružnice; Gradjanska banka v Beogradu in njene podružnice in vsi trgovski gremiji in trgovske zadrage.

Vabimo Vas v svoj krog, da si ustanovimo mogočno stanovsko spedijsko družbo, katera nas bode rešila odvisnosti in izžemanja raznih izkoriščevalcev našega stanu.

Družba ustanovi podružnice v Ljubljani, Beogradu, Subotici, Rakeku, Splitu, Barosu, Solunu in Carigradu.

Organizirajmo se, ker edinole v organizaciji je moč.

Podpisujte torej delnice naše »ORIENT«, mednarodne, trgovsko-spedijske in skladiščne delniške družbe v Mariboru.

Maribor, dne 14. oktobra 1921.

Bratje Tavčar, industrijalci v Mariboru.

Franc Gulda, trgovec v Mariboru.

Ivan Korajžija, trgovec v Mariboru.

Peter Majdič, industrijalec v Celju.

J. Medved, veletrgovec v Ljubljani.

Hinko Pogačnik, industrijalec v Rušah.

Ivan Kostevec, trgovec v Ljubljani.

Vilko Weixl, trgovec v Mariboru.

Albert Pečovnik, trgovec v Mariboru.

Gustav Bernhard, trgovec v Mariboru.

J. Samec, veletrgovina v Ljubljani.

A. & E. Skaberne, veletrgovina v Ljubljani.

Josip Rosenberg, industrijalec v Mariboru.

Anton Tonejc in dr., imp. in eksp. v Mariboru.

Alojz Znidarič, trgovec v Mariboru.

Eksp. društvo Mathes, Suppanz i. dr. v Mariboru.

Jos. Šerec, trgovec v Mariboru.

»Drava«, lesna industrija d. d. v Mariboru.

Matej Hedžet, vrletrgovec v Ljubljani.

Ivan Lininger, veletrgovec v Ljubljani.

Franjo Čuček, industrijalec v Ptuj.

Alojzij Senčar, trgovec v Ptuj.

Miloš Gnuš, glavni tobačni založnik v Mariboru.

Franc Starčič, trgovec v Mariboru.

M. Berdajs, trgovec v Mariboru.

Karl Haber, trgovec v Mariboru.

Prva mariborska tovarna mila v Mariboru.

Ing. Himmler Adolf, eksporter v Mariboru.

Kobi Drago, industrijalec v Mariboru.

Viljem Freund, tovarnar v Mariboru.

Jakob Zadravec, industrijalec v Središču.

Karl Pertinač, industrijalec v Celju.

Davorin Tombah, trgovec v Ptuj.

Anton Brenčič, trgovec v Ptuj.

M. E. Šepeč, trgovec v Mariboru.

Anton Jurca, industrijalec v Ptuj.